

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 1 alineja 2 Zakona o energetici („Službeni list CG”, br. 5/16, i 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 1 tačka 1 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti („Službeni list CG”, br. 36/17 i 91/20), Odbor Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, na sjednici od 00.00.2021. godine, utvrdio je

METODOLOGIJU ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA ZA KORIŠĆENJE POSTROJENJA ZA TEČNI PRIRODNI GAS

I OPŠTE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena operatora postrojenja za tečni prirodni gas (u daljem tekstu: TPG), metod regulacije cijena za korišćenje postrojenja za TPG, alokacija regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike postrojenja za TPG, elementi za obračun (u daljem tekstu: tarifni elementi) i način izračunavanja cijena po kojima se plaćaju usluge korišćenja postrojenja za TPG, u kojem se vrši regasifikacija.
- (2) Ova metodologija se primjenjuje na operatora postrojenja za TPG (u daljem tekstu: operator) i korisnike postrojenja za TPG.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) ravnoteže između interesa operatora i korisnika postrojenja za TPG;
- 2) transparentnog i nediskriminatornog pristupa treće strane postrojenju za TPG;
- 3) korisnik plaća;
- 4) utvrđivanja cijena na transparentan i nepristrasan način na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma;
- 5) stvaranja povoljnih uslova za investiranje u postrojenje za TPG;
- 6) obezbjeđivanja da se energetska djelatnost koju obavlja operator kao javnu uslugu vrši na nediskriminatoran, transparentan i lako provjerljiv način;
- 7) podsticanja energetske i ekonomske efikasnosti;
- 8) podsticanja obavljanja energetske djelatnosti na način koji doprinosi smanjenju troškova poslovanja;
- 9) olakšavanja efikasne trgovine i konkurencije u oblasti gasa;
- 10) sprječavanja međusobnog subvencionisanja između pojedinih djelatnosti koje obavlja operator i između pojedinih korisnika ili grupa korisnika postrojenja;
- 11) obezbjeđivanja održivosti postrojenja za TPG.

Metod regulacije

Član 3

Ova metodologija se zasniva na metodu regulacije „trošak plus“, kojom se operatoru određuje maksimalna visina prihoda za regulatorni period, odnosno cijena za korišćenje postrojenja za tečni prirodni gas kojom se obezbjeđuje:

- 1) pokrivanje ukupnih opravdanih troškova poslovanja i odgovarajućeg prinosa na efikasno uložena sredstva u obavljanju djelatnosti upravljanje postrojenjem za tečni prirodni gas, odnosno održivi razvoj postrojenja za tečni prirodni gas;
- 2) bezbjednost rada postrojenja.

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno Zakonom o energetici (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
 - 1) „t“ je godina podnošenja zahtjeva;
 - 2) **upravljanje postrojenjem za TPG** je regulisana energetska djelatnost koja se sastoji od prijema, skladištenja, regasifikacije i isporuke gasa iz postrojenja za TPG u drugi sistem gasa;
 - 3) **obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun izvršenih usluga operatora, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;
 - 4) **tarifni elementi** su obračunske veličine na koje se raspoređuje regulatorno dozvoljeni prihod operatora, koji je utvrđen za regulatorni period u skladu sa ovom metodologijom;
 - 5) **tarifa** je cjenovni izraz koji se primjenjuje na svaki od tarifnih elemenata;
 - 6) **ugovoreni kapacitet** je kapacitet postrojenja za TPG za isporuku u drugi sistem gasa koji su ugovorili operator i korisnik;
 - 7) **inflacija (I)** je projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje nadležna institucija;
 - 8) **proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva.
- (3) Pri izračunavanju prema formulama u ovoj metodologiji, sve vrijednosti koje se izražavaju u procentima se dijele sa 100.

Regulatorni period

Član 5

- (1) Regulatorni period je period za koji se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i na osnovu tog prihoda cijene za korišćenje postrojenja za tečni prirodni gas.
- (2) Trajanje regulatornog perioda je jedna kalendarska godina.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, za operatora koji energetska djelatnost započinje da obavlja u godini podnošenja zahtjeva Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija), prvi regulatorni period može započeti u godini podnošenja zahtjeva i trajati kraće od jedne kalendarske godine.

II REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod (u daljem tekstu: prihod), koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+1} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+1} = TP + A + PS$$

gdje su elementi:

TP - troškovi poslovanja za energetske djelatnosti iz člana 7 ove metodologije, za regulatorni period „t+1“;

A - amortizacija utvrđena za regulatorne potrebe iz člana 11 ove metodologije, za regulatorni period „t+1“;

PS - povrat na sredstva iz člana 12 ove metodologije, za regulatorni period „t+1“.

- (2) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini „t“, za regulatorni period.
- (3) Za transponovanje u cijene, prihod iz stava 1 ovog člana za regulatorni period umanjuje se za utvrđene ostale prihode iz člana 15 ove metodologije.
- (4) Pri utvrđivanju prihoda za transponovanje u cijene uzimaju se u obzir korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i finansijske veličina od utvrđenih, izvršene u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija.

Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti obuhvataju tehno-ekonomski opravdane troškove koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđene za regulatorni period.
- (2) Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti utvrđuju se na osnovu dokumentacije dostavljene u skladu sa članom 25 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.
- (3) Operator je dužan da troškove poslovanja evidentira na računima iz regulatornog kontnog plana sa uputstvom za primjenu, koji utvrđuje Agencija, i iste dokazuje računovodstvenom dokumentacijom i evidencijama koje se vode u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo, računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama operatora.
- (4) Kod utvrđivanja prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
- 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora;
 - 2) troškovi po osnovu naknade šteta, koji su posledica propusta operatora;
 - 3) troškovi koji nijesu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.
- (5) Za potrebe utvrđivanja prihoda troškovi poslovanja se dijele na:
- 1) troškove poslovanja na koje se može uticati;
 - 2) troškove energije za rad postrojenja za TPG;
 - 3) troškove poslovanja na koje se ne može uticati.

Troškovi poslovanja na koje se može uticati

Član 8

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati TPu_{t+1} obuhvataju troškove materijala, troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale troškove.
- (2) Troškovi poslovanja iz stava 1 ovog člana izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju se u eurima, (€):

$$TPu_{t+1} = T_Z + T_M + T_{PU} + T_{NT} + T_O$$

gdje su elementi:

- T_Z - troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi za regulatorni period „t+1“;
- T_M - troškovi materijala za regulatorni period „t+1“;
- T_{PU} - troškovi proizvodnih usluga za regulatorni period „t+1“;
- T_{NT} - nematerijalni troškovi, osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije za regulatorni period „t+1“;
- T_O - ostali troškovi za regulatorni period „t+1“.

Troškovi energije za rad postrojenja za TPG

Član 9

- (1) Troškovi energije za rad postrojenja za TPG (u daljem tekstu: troškovi energije) TPe_{t+1} čine trošak električne energije nabavljene za rad pumpi za regasikaciju u postrojenju za TPG $TPee_{t+1}$ i trošak gasa nabavljenog za regasifikaciju u postrojenju za TPG $TPeg_{t+1}$.

$$TPe_{t+1} = TPee_{t+1} + TPeg_{t+1}$$

- (2) Troškovi električne energije nabavljene za rad pumpi za regasikaciju TPG iz stava 1 ovog člana izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TPee_{t+1} = C_{e_{t+1}^{ut}} \times e_r \times G_{t+1}^{OS}$$

gdje je:

$C_{e_{t+1}^{ut}}$ - utvrđena cijena električne energije za rad pumpi za regasifikaciju TPG, (€/MWh)

e_r - specifična potrošnja električne energije pumpi za regasifikaciju TPG, (MWh utrošene električne energije po MWh gasa za regasifikaciju)

G_{t+1}^{OS} - planirane količine gasa za regasifikaciju u postrojenju za TPG i isporuku u drugi gasni sistem za regulatorni period „t+1“, (MWh)

- (3) Troškovi gasa nabavljenog za regasifikaciju TPG iz stava 1 ovog člana izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TPeg_{t+1} = C_{g_{t+1}^{ut}} \times g_r \times G_{t+1}^{OS}$$

gdje je:

$C_{g_{t+1}^{ut}}$ - utvrđena cijena gasa za regasifikaciju TPG, (€/MWh)

g_r - specifična potrošnja gasa za regasifikaciju TPG, (MWh utrošenog gasa po MWh gasa za regasifikaciju)

G_{t+1}^{OS} - planirane količine gasa za regasifikaciju u postrojenju za TPG i isporuku u drugi gasni sistem za regulatorni period „t+1”, (MWh)

- (4) Opravdane troškove energije postrojenja za TPG iz stavova 1, 2 i 3 ovog člana za regulatorni period, vrijednost specifične potrošnje električne energije pumpi za regasifikaciju TPG e_r iz stava 2 ovog člana, odnosno vrijednost specifične potrošnje gasa za regasifikaciju TPG g_r iz stava 3 ovog člana, Agencija utvrđuje uzimajući u obzir vrijednosti tih veličina u tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva ili na osnovu obrazloženja od strane operatora, kao i planirane količine gasa za regasifikaciju u postrojenju za TPG iz energetskog bilansa za regulatorni period.
- (5) Cijena električne energije nabavljene za rad pumpi iz stava 2 ovog člana utvrđuje se na osnovu podataka referentne energetske berze u oblasti električne energije. Način utvrđivanja cijene električne energije i referentnu energetska berzu u oblasti električne energije utvrdiće Agencija najkasnije 3 mjeseca prije početka regulatornog perioda.
- (6) Cijena gasa nabavljenog za regasifikaciju u postrojenju za TPG iz stava 3 ovog člana utvrđuje se na osnovu podataka referentne energetske berze u oblasti gasa. Način utvrđivanja cijene gasa i referentnu energetska berzu u oblasti gasa utvrdiće Agencija najkasnije 3 mjeseca prije početka regulatornog perioda.

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati

Član 10

- (1) Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati $TPnu_{t+1}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju u eurima, (€):

$$TPnu_{t+1} = T_P + T_{mu} + T_{zs} + T_o$$

gdje je:

T_P - troškovi koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom, za regulatorni period „t+1”;

T_{mu} - troškovi koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora, za regulatorni period „t+1”;

T_{zs} - troškovi za zaštitu životne sredine, za regulatorni period „t+1”;

T_o - ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom, za regulatorni period „t+1”.

Troškovi neenergetske djelatnosti

Član 11

- (1) Troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetske i neenergetske djelatnosti, alociraju se na djelatnosti na osnovu objektivnih i transparentnih pravila (ključevi), koja na predlog operatora utvrđuje Agencija.
- (2) Ako za neenergetska djelatnost nije moguće izvršiti obračun troškova iz stava 1 ovog člana, dio prihoda od neenergetske djelatnosti, alociran na ovu djelatnost po ključu, koji na predlog operatora utvrđuje Agencija, uključuje se u ostale prihode iz člana 16 ove metodologije.
- (3) Predlog ključeva iz st. 1 i 2 ovog člana, sa ekonomskom analizom na osnovu koje su predloženi, operator dostavlja Agenciji u postupku odobravanja obavljanja neenergetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 12

- (1) Trošak amortizacije za regulatorni period utvrđuje se na osnovu:
 - 1) nabavne vrijednosti osnovnih sredstava koja su u funkciji tokom regulatornog perioda;
 - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava;
 - 3) primjene proporcionalnog metoda amortizacije.
- (2) Korisni vijek upotrebe osnovnih sredstava određuje se na osnovu tehničkog i ekonomskog vijeka upotrebe različitih grupa osnovnih sredstava.

Povrat na sredstva

Član 13

Povrat na sredstva PS_{t+1} je dio prihoda koji se ostvaruje po osnovu uloženog kapitala i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PS_{t+1} = ROS * SPK$$

gdje je:

ROS- regulatorna osnova sredstava iz člana 14 ove metodologije, za regulatorni period „t+1” (€);

SPK- stopa povrata na kapital iz člana 15 ove metodologije, za regulatorni period „t+1” (%).

Regulatorna osnova sredstava

Član 14

- (1) Regulatorna osnova sredstava ROS_{t+1} je vrijednost sredstava u odnosu na koju se računa povrat na sredstva za regulatorni period, a izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$ROS_{t+1} = OS_t^{net} + I_{t+1} + RK_{t+1}$$

gdje je:

OS_t^{net} - neto vrijednost osnovnih sredstava koja služe za obavljanje regulisane djelatnosti na kraju godine t;

I_{t+1} - vrijednost investicija je vrijednost odobrenih investicija u sredstva čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu „t+1“;

RK_{t+1} - radni kapital za regulatorni period „t+1“.

- (2) Vrijednost osnovnih sredstava i investicija iz stava 1 ovog člana, za regulatorni period, umanjuje se za vrijednost osnovnih sredstava i investicija koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.
- (3) U regulatornu osnovu sredstava je uključen radni kapital koji predstavlja sredstva neophodna za nesmetano tekuće poslovanje operatora.
- (4) Radni kapital za regulatorni period utvrđuje se u iznosu 1/12 utvrđenih troškova poslovanja iz člana 7 ove metodologije.

Stopa povrata na kapital

Član 15

- (1) Stopa povrata na kapital SPK utvrđuje se za regulatorni period kao ponderisani prosjek troška kapitala $PPTK_{t+1}$, koji uključuje trošak vlasničkog kapitala i trošak pozajmljenog kapitala, ponderisanih prema njihovom udjelu u ukupnom kapitalu operatora, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PPTK_{t+1} = \frac{1 + SP_{VK} * \frac{VK_{UDIO}}{1 - SP_t} + SP_{PK} * D_{UDIO}}{1 + I_{t+1}} - 1$$

gdje je:

$PPTK_{t+1}$ - ponderisani prosječni trošak kapitala (realni, prije oporezivanja), (%);

SP_{VK} - stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna, poslije oporezivanja), (%);

VK_{UDIO} - vlasnički kapital kao udio ukupnog kapitala;

SP_{PK} - stopa povrata na pozajmljeni kapital (nominalna), (%);

D_{UDIO} - pozajmljeni kapital kao udio ukupnog kapitala;

SP_t - stopa poreza na dobit pravnih lica;

I_{t+1} - projektovana inflacija.

- (2) Stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna, poslije oporezivanja) SP_{VK} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$SP_{VK} = rf + \beta * PRRT + PRZ$$

gdje je:

rf - stopa oslobođena rizika (nominalna), (%);

β - beta kompanije;

$PRRT$ - premija rizika razvijenog tržišta;

PRZ - premija rizika zemlje, (%).

- (3) Elementi formule iz stava 2 ovog člana izračunavaju se na osnovu parametara sa tržišta kapitala u Crnoj Gori, a ako to nije moguće, na osnovu parametara sa razvijenih tržišta iz izvora navedenih u st. 4 do 7 ovog člana.
- (4) Ako se stopa oslobođena rizika rf ne može utvrditi na osnovu parametara raspoloživih u Crnoj Gori, ova stopa će biti jednaka prosječnoj godišnjoj stopi prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijeca od deset godina.¹
- (5) Beta kompanije β predstavlja rizik kompanije poređen sa rizikom ukupnog tržišta, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\beta = \beta_{bd} \times \left(1 + \frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}} \right)$$

gdje je:

¹ Izvor: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

β_{bd} - prosječna beta, računata bez duga, kompanija za naftu/gas na tržištima u razvoju;²

$\frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$ - odnos pozajmljenog i vlasničkog kapitala.

- (6) Premija rizika razvijenog tržišta **PRRT** je premija rizika kapitala (S&P 500 indeks).³
- (7) Premija rizika zemlje **PRZ** jednaka je premiji za rizik od neplaćanja zemlje, pomnoženoj koeficijentom volatilnosti tržišta kapitala u zemljama u razvoju.⁴
- (8) Stopa povrata na pozajmljeni kapital SP_{pk} računa se kao ponderisana prosječna kamatna stopa na ukupno pozajmljena sredstva koja se koriste za finansiranje sredstava koja služe obavljanju regulisane djelatnosti operatora.
- (9) Ukoliko operator ne koristi kredite za finansiranje sredstava, stopa povrata na pozajmljeni kapital utvrđuje se primjenom stope koja je jednaka prosjeku mjesečnih prosječnih ponderisanih aktivnih kamatnih stopa za sektor privrede, za kredite preko jedne godine, za godinu „t-1“ koje objavljuje Centralna banka Crne Gore.

Ostali prihodi

Član 16

- (1) Ostali prihodi su prihodi koji nijesu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u redovnom poslovanju.
- (2) Prihodima iz stava 1 ovog člana smatra se i dio prihoda od neenergetske djelatnosti ako nije moguće izvršiti razdvajanje troškova koji su zajednički za pružanje tih djelatnosti.
- (3) Prihodi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije dostavljene u skladu sa članom 25 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.
- (4) Ostali prihodi iz st. 1 i 2 ovog člana računaju se kao odbitna stavka za utvrđivanje prihoda ako su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja prihoda.

III OBEZBJEĐENJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA

Angažovanje kapaciteta postrojenja za TPG i troškovi energije postrojenja za TPG

Član 17

Prihod operatora obezbjeđuje se iz naknada za angažovanje kapaciteta postrojenja za TPG i naknada za troškove energije postrojenja za TPG koje plaćaju korisnici postrojenja za TPG.

Naknada za korišćenje kapaciteta postrojenja za TPG

Član 18

- (1) Naknada za angažovanje kapaciteta postrojenja za TPG TAK_{t+1} , izračunava se na osnovu troškova amortizacije, povrata na sredstva i troškova poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati, umanjeno za ostale prihode uz primjenu odgovarajućih korekcija navedenih kategorija troškova i prihoda.

² Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaemerg.xls>

³ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

⁴ Isti izvor kao pod ³

- (2) Naknada iz stava 1 ovog člana raspoređuje se na korisnike postrojenja za TPG.
- (3) Troškovi poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati TAK_{t+1}^{opex} i troškovi amortizacije i povrata na sredstva TAK_{t+1}^{capex} iz člana 19 st. 1 i 2 ove metodologije raspoređuju se na korisnike postrojenja za TPG na osnovu tarifnog elementa ugovoreni kapacitet za koji se utvrđuje tarifa u €/MWh/h.
- (4) Troškovi energije TPe_{t+1} iz člana 19 stav 3 ove metodologije raspoređuju se na korisnike postrojenja za TPG na osnovu tarifnog elementa isporučeni gas za koji se utvrđuje tarifa u €/MWh.

Troškovi poslovanja, povrata na sredstva i troškovi amortizacije koji se transponuju u tarife

Član 19

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati koji se transponuju u tarife TAK_{t+1}^{opex} izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$TAK_{t+1}^{opex} = (TPu + TPnu) - K^{TPnu} - (OP - K^{OP})$$

gdje je:

TPu – utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati, iz člana 8 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”;

$TPnu$ – utvrđeni troškovi poslovanja na koje se ne može uticati, iz člana 10 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”;

K^{TPnu} – korekcije troškova poslovanja na koje se ne može uticati, utvrđene u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija, za regulatorni period „t+1”;

OP – utvrđeni ostali prihodi iz člana 15 ove metodologije, osim prihoda po osnovu korišćenja kapaciteta, za regulatorni period „t+1”;

K^{OP} – korekcija ostalih prihoda u dijelu prihoda po osnovu korišćenja kapaciteta, za regulatorni period „t+1”.

- (2) Troškovi amortizacije i povrat na sredstva koji se transponuju u tarife TAK_{t+1}^{capex} izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$TAK_{t+1}^{capex} = (PS - K^{PS}) + (A - K^A) - (OP^{ak} - K^{OP^{ak}})$$

gdje je:

PS – utvrđeni povrat na sredstva iz člana 13 ove metodologije;

K^{PS} – korekcija povrata na sredstva, utvrđena u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija, za regulatorni period „t+1”;

A – utvrđeni troškovi amortizacije iz člana 12 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”;

K^A – korekcija troškova amortizacije, utvrđena u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija, za regulatorni period „t+1”;

OP^{ak} – utvrđeni ostali prihodi po osnovu korišćenja kapaciteta, za regulatorni period „t+1”;

$K^{OP^{ak}}$ – korekcija ostalih prihoda u dijelu prihoda po osnovu korišćenja kapaciteta, za regulatorni period „t+1”.

- (3) Troškovi energije za rad postrojenja za TPG koji se transponuju u tarife TPe_{t+1}^{IG} izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$TPe_{t+1}^{IG} = TPe - K^{Tpe}$$

gdje je:

TPe – utvrđeni troškovi energije za rad postrojenja za TPG iz člana 7 stav 5 tačka 2 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”;

K^{Tpe} – korekcije troškova energije, utvrđene u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija, za regulatorni period „t+1”.

IV ALOKACIJA TROŠKOVA ZA KORIŠĆENJE POSTROJENJA ZA TPG

Cijena za ugovoreni kapacitet postrojenja za TPG

Član 20

- (1) Suma troškova iz člana 19 st. 1 TAK_{t+1}^{opex} i 2 TAK_{t+1}^{capex} ove metodologije čine ukupne godišnje troškove za ugovoreni kapacitet TAK_{t+1}^{UK} (€).
- (2) Cijena za tarifni element ugovoreni kapacitet za jedan sat isporuke gasa u drugi gasni sistem koju plaćaju korisnici Ck_{t+1} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+1} = \frac{TAK_{t+1}^{UK}}{\sum_{i=1}^{i=m} UKi_{t+1} * Ti_{t+1}}$$

gdje je:

TAK_{t+1}^{UK} - troškovi za ugovoreni kapacitet iz stava 1 ovog člana,

$\sum_{i=1}^{i=m} UKi_{t+1} * Ti_{t+1}$ - suma proizvoda ugovorenih kapaciteta i broja sati svih m korisnika za isporuku gasa u drugi gasni sistem planirana energetske bilansom za godinu „t+1”, (MWh).

Cijena opravdanih troškova energije postrojenja za TPG

Član 21

Cijena troškova energije koju plaćaju korisnici Ce_{t+1} , izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$Ce_{t+1} = \frac{TPe_{t+1}^{IG}}{KG_{t+1}}$$

gdje je:

TPe_{t+1}^{IG} - troškovi energije za rad postrojenja za TPG iz člana 9 ove Metodologije, (€);

KG_{t+1}^{os} - količine gasa svih korisnika postrojenja za TPG za isporuku u drugi gasni sistem, planirana energetske bilansom za godinu „t+1”, (MWh).

Član 22

- (1) Cijena za korišćenje postrojenja za TPG dobija se kao zbir cijene za tarifni element ugovoreni kapacitet iz člana 20 stav 2 i cijene troškova energije iz člana 21 ove metodologije:

$$Cuk_{t+1} = Ck_{t+1} + Ce_{t+1}$$

- (2) Godišnja naknada za korišćenje postrojenja za TPG jednog korisnika (€/MWh) dobija se kao proizvod cijene za korišćenje postrojenja za TPG i količine regasifikovanog TPG (MWh).

- (3) Mjesečna naknada za korišćenje postrojenja za TPG (€/MWh) dobija se kao 1/12 godišnje naknade.

Cijena za mjesečno ugovaranje kapaciteta

Član 23

- (1) Mjesečna cijena za tarifni element ugovoreni kapacitet za korisnike koji ugovore kapacitet za jedan mjesec se utvrđuje kao proizvod koeficijenta 1,5 i mjesečne cijene za tarifni element ugovoreni kapacitet koju plaćaju korisnici koji ugovore godišnji kapacitet iz člana 20 stav 2 ove metodologije.
- (2) Cijena troškova energije koju plaćaju korisnici koji ugovore samo kapacitet za jedan mjesec jednaka je cijeni troškova energije koju plaćaju korisnici koji ugovore godišnji kapacitet iz člana 21 stav 1 ove metodologije.

Način obračuna i naplate

Član 24

- (1) Usluga korišćenja postrojenja za TPG se obračunava korisnicima na osnovu tarifa iz čl. 20 do 23 ove metodologije.
- (2) Način obračuna i naplate usluge korišćenja postrojenja za TPG, uređuju operator i korisnik sistema ugovorom u skladu sa Zakonom, propisima o uslovima isporuke i snabdijevanja gasom, pravilima kojima se uređuje funkcionisanje postrojenja za TPG i ovom metodologijom.

V POSTUPAK UTVRĐIVANJA PRIHODA I CIJENA

Sadržaj zahtjeva

Član 25

- (1) Postupak utvrđivanja prihoda i cijena pokreće se zahtjevom koji je operator dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu TPG koji je objavljen na internet stranici Agencije.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operatora je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:
- 1) poslovni plan za regulatorni period, koji sadrži:
 - a) projekcije finansijskih iskaza,
 - b) projekcije kapitalnih ulaganja,
 - c) ugovoreni kapacitet postrojenja za TPG sa korisnicima, planirani obim regasifikacije i isporuke gasa u drugi gasni sistem, planiranu potrošnje električne energije i planiranu potrošnju gasa po godinama,
 - d) dokumentaciju za obračun elemenata iz člana 6 ove metodologije;
 - 2) troškove poslovanja za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva;
 - 3) projekciju troškova za regulatorni period iz čl. 7 do 10 ove metodologije;
 - 4) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije za regulatorni period;
 - 5) obračun neto vrijednosti osnovnih sredstava za regulatorni period;
 - 6) popis svih dugoročnih i kratkoročnih kredita sa podacima o valuti kredita, izvornoj vrijednosti kredita, kamatnoj stopi i rasporedu otplate duga;

- 7) detaljan obračun predloženog prihoda i cijena, u skladu sa ovom metodologijom;
 - 8) zaključni list za prethodnu godinu sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 26

Dokumentacija iz člana 25 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju kompjutersku obradu.

Razmatranje zahtjeva

Član 27

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od deset dana od dana prijema podneska iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 28

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom prihoda i cijena Agencija objavljuje na svojoj internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.

Razmatranje izvještaja

Član 29

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije objavljuje se na internet stranici Agencije.

Donošenje odluke

Član 30

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju prihoda i cijena i dostavlja je podnosiocu zahtjeva.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore” i na internet stranici Agencije.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31

- (1) Prvi regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom će Agencija utvrditi posebnom odlukom.
- (2) Zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena za prvi regulatorni period, operator je dužan da podnese najkasnije 90 dana prije početka regulatornog perioda.
- (3) Podatke o energetske veličinama, ugovoreni kapacitet i ukupna količina gasa za regasifikaciju i isporuku u drugi gasni sistem za utvrđivanje prihoda i cijena za regulatorni period, u slučaju da nisu utvrđene u energetske bilansu ili postoji značajna razlika između podataka o energetske veličinama u energetske bilansu i zahtjevu, operator je dužan da podnese Agenciji najkasnije tri mjeseca prije početka prvog regulatornog perioda.

Stupanje na snagu

Član 32

Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 21/

Podgorica, 00.00.2021. godine

**Predsjednik Odbora
Branislav Prelević, s.r.**

Obrazloženje Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje postrojenja za tečni prirodni gas

Pravni osnov

Zakonom o energetici, članom 43 stav 1 tačka 1 podtačka 2, propisano je da Agencija utvrđuje metodologiju za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje postrojenja za tečni prirodni gas.

Polazne osnove za pripremu akta

Prilikom izrade Predloga ovog akata, uzimajući u obzir činjenicu da Crna Gora još uvijek nema izgrađenu infrastrukturu za gas pa samim tim ni pravnu regulativu, kao značajna pomoć poslužila je regulativa Republike Hrvatske, s obzirom da u njoj postoji regulacija oblasti tečnog prirodnog gasa.

Sadržaj akta

Predlog akta je sistematizovan kroz šest poglavlja, i to:

I Poglavlje – Opšte odredbe, gdje je definisan predmet metodologije i na koga se ona primjenjuje. Cijeneći da će se ovom metodologijom prvi put vršiti regulacija gasa u Crnoj Gori izabran je metod regulacije "trošak plus", kako bi se operatoru postrojenja za tečni prirodni gas (u daljem tekstu: operator) obezbijedila maksimalna visina prihoda za regulatorni period, kroz koji bi bile obezbijeđene cijene koje bi obezbijedile operatoru pokrivanje opravdanih troškova poslovanja, razvoj sistema, kao i bezbjednost rada sistema. Takođe, u ovom poglavlju definisani su i principi na kojima se zasniva ova metodologija, kao i izrazi, među kojima je definisan i regulatorni period, koji predstavlja kalendarsku godinu, odnosno period od 01. januara do 31. decembra. Predložen je izuzetak da regulatorni period može trajati i kraće od kalendarske godine ali samo u slučaju ako operator energetske djelatnosti započinje u godini podnošenja zahtjeva, tako da bi u tom slučaju regulatorni period trajao do kraja kalendarske godine.

II Poglavlje – Regulatorno dozvoljeni prihod, u kojem je dat predlog obračuna regulatorno dozvoljenog prihoda, koji se dobija kao zbir troškova poslovanja za energetske djelatnosti, amortizacije i povrata na sredstva. Izvršena je i podjela troškova poslovanja za energetske djelatnosti na troškove na koje se može uticati, troškove energije za rad postrojenja za TPG i troškove na koje se ne može uticati, formule i elementi za njihovo izračunavanje.

Definisan je način obračuna troškova za neenergetske djelatnosti ukoliko subjekat iste ima. Dat je način utvrđivanja amortizacije, kao i formula i elementi za utvrđivanje povrata na sredstva i regulatornu osnovu sredstava. Stopa povrata na kapital je posebno razrađena, a dato je i rješenje kako bi se ista računala u slučaju da se ne može doći do nekih od elementa koji su dati u predloženoj formuli.

Takođe, definisani su i ostali prihodi kao prihodi koji se mogu pojaviti u redovnom poslovanju i na koji način će se postupati sa njima u slučaju da se pojave.

III Poglavlje – Obezbeđenje regulatorno dozvoljenog prihoda, definiše da operator obezbjeđuje prihod iz naknada za angažovanje kapaciteta postrojenja za TPG i naknada za troškove energije postrojenja za TPG. Naknada za angažovanje kapaciteta postrojenja se izračunava na osnovu

troškova amortizacije, povrata na sredstva i troškova poslovanja, umanjenih za ostale prihode uz primjenu odgovarajućih korekcija navedenih kategorija troškova i prihoda. Ta se naknada raspoređuje na korisnike postrojenja. Troškovi poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati i troškovi amortizacije i povrata na sredstva se raspoređuju na korisnike postrojenja na osnovu tarifnog elementa ugovoreni kapacitet, dok se troškovi energije raspoređuju na korisnike postrojenja na osnovu tarifnog elementa isporučeni gas. Date su formule i način izračunavanja navedenih troškova.

IV Poglavlje – Alokacija troškova za korišćenje postrojenja za TPG. U okviru ovog poglavlja definisane su cijene za ugovoreni kapacitet postrojenja, cijene opravdanih troškova energije postrojenja, cijene za mjesečno ugovaranje kapaciteta, način njihovih obračuna i naplate i korekcije po osnovu razlika između odobrenih i ostvarenih veličina iz prethodnog perioda.

V Poglavlje – Postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena. Dat je način podnošenja zahtjeva i spisak dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev, a takođe je razrađena transparentnost postupka utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, objavljivanje zahtjeva i izvještaja na internet stranici Agencije, kao i mogućnost davanja mišljenja i primjedbi na iste.

VI Poglavlje – Prelazne i završna odredba. U prelaznim odredbama definisano je da će Agencija posebnom odlukom utvrditi prvi regulatorni period, kao i da je operator dužan da zahtjev za prvi regulatorni period podnese 90 dana prije početka regulatornog perioda. Takođe, predloženo je kada i koje podatke operator treba da dostavi za prvi regulatorni period u slučaju da isti ne budu utvrđeni energetske bilansom.

Završnom odredbom definisano je stupanje na snagu metodologije.